

ה פ ר י מ ט ר

עדויות חיילים וחיילות מאזור החיץ ברצועת עזה
2024-2023

[שומרים
שהיקרה]

שוברים שתיקה

ארגון "שוברים שתיקה" הוקם בשנת 2004 והינו ארגון של חיילים וחיילות משוחררים האוספים ומפרסמים עדויות מחיילים וחיילות אשר שירתו בשטחים מפרוץ האינתיפאדה השנייה ואילך. מטרת הארגון היא להעלות את המודעות למציאות היומיומית בגדה המערבית ובעזה וליצור שיח ציבורי על המחיר המוסרי של שליטה צבאית על אוכלוסייה אזרחית, זאת על מנת להביא לסיום הכיבוש.

לפרטים נוספים על הארגון:

www.shovrimshatika.org

העדויות נשמרו בנוסחן המקורי, פרט להשמטת פרטי מידע שיאפשרו זיהוי של מוסרת העדות. במקרה הצורך נוספו הערות קצרות בסוגריים לשם הבהרה של תוכן העדות בשל המונחים הצבאיים הנזכרים בה.

כל עדות שמפרסם הארגון עוברת אימות לפני פרסומה.

עם פרסום העדויות, אנו מבקשים להודות לכל מי שתרמו מזמנם וממרחם ושאפשרו את הפרסום. ללא סיועם של אנשים רבים לא היינו יכולים להביא עדויות חשובות אלו בפני הציבור.

הקדמה

ב-7 באוקטובר, בעקבות המתקפה המזוועה של חמאס שכללה טבח וחטיפה המונית של אזרחים ישראלים וזרים, יצאה ישראל למלחמת "חרבות ברזל" ברצועת עזה. המטרות המרכזיות של המלחמה, כפי שנקבעו על ידי הקבינט המדיני-ביטחוני, היו חיסול חמאס והשבת החטופים. אולם מי שהקשיב לחיילים ששבו ידע שרבות מהמשימות שהם נשלחו לבצע היו שונות בתכלית. אחת מהמשימות הללו היתה שיטוח והרחבת אזור החיץ שבמרחב הגבול בתוך הרצועה. הדרג המדיני, שנמנע מלחתור להסדר שיסיים את המלחמה וישנה את המציאות ב"יום שאחרי", הטיל את עיקר האחריות על הצבא, שקבע עובדות בשטח בכלים היחידים שעומדים לרשותו. מבצע זה, על הפעולות שנדרשו לביצועו, הסיכונים שבו, המחירים שהוא גבה והשלכותיו כמעט שלא נחשף לציבור. באמצעות זריעת הרס נרחב ומכוון, הצבא הניח את התשתית לשליטה הישראלית העתידית באזור. אחד המרכיבים המרכזיים של שליטה זו היה יצירת אזור חיץ חדש המפריד בין הרצועה לישראל שאותו החיילים כינו, בפשטות, "הפרימטר".

אסופה זו כוללת עדויות של חיילים וקצינים שהשתתפו ביצירת הפרימטר, חישובו והפיכתו לאזור השמדה. העדים מתארים בלשונם, מה ביצעו הם ויחידותיהם על מנת להפוך אדמות מעובדות ומבני מגורים לאזור החיץ החדש, מה היו מטרות המשימות שקיבלו, ומה היו המשמעויות של משימות אלו בשטח.

בנייה ויצירה של אזורי חיץ הן חלק מתפיסת הביטחון הישראלית מזה עשורים רבים. האסטרטגיה הצבאית שביצירת הפרימטר החדש בעזה מרחיבה ומשכפלת חלק מהותי מתפיסת ההגנה הכושלת טרום

ה-7 באוקטובר. לפני פרוץ המלחמה, אזור החיץ בין ישראל לרצועת עזה השתרע לעומק של כ-300 מטר לתוך השטח הפלסטיני, והכניסה אליו הוגבלה. לאורך המלחמה, עומקו של הפרימטר החדש לא היה אחיד, והוא נע בין 800 מטר ל-1500 מטר. כדי ליצור את מרחב החיץ ישראל ערכה מבצע צבאי-הנדסי-גיאוגרפי שעיצב מחדש, באמצעות הרס, כ-16% משטחי רצועת עזה (כ-55-58 קמ"ר). אזורים בהם שכנו גם כ-35% מהשטחים החקלאיים של הרצועה. שטח הפרימטר מתפרש מהים בצפון ועד לגבול מצרים בדרום, בתוך שטח הרצועה ומחוץ לגבולותיה המוכרים של מדינת ישראל.

כבר בחודש אוקטובר 2023, הצהירו חברי ממשלה ושרים ישראלים כי יש להקים רצועת ביטחון קבועה וחדשה ברצועה, ובד בבד גם על רצונם "לגבות מחיר" משטחה של הרצועה. ואכן, מעדויות החיילים עולה כי הצבא עמל על הרחבת והשטחת אזור החיץ כבר מהחודש הראשון ללחימה ועד לביסוסו של הפרימטר החדש סביב דצמבר 2024. במהלך חודשי הפעילות, כינויו של האזור השתנה נוכח צרכים פוליטיים משתנים, וכונה "אזור החיץ", "רצועת הביטחון", "מרחב אבטחה" ו"הפרימטר".

המטרה הצבאית של הפרימטר היא ליצור רצועה מבודדת המאפשרת תצפית ישירה, ובתוך כך גם ירי ישיר על כל מה שמוגדר על ידי הצבא כאיום פוטנציאלי. כלומר – שליטה צבאית אבסולוטית על המרחב. המשימה שקיבלו החיילים בשטח, כפי שעולה מעדויותיהם, היתה ליצור מרחב ריק, משוטח לגמרי, בעומק של קילומטר מהגדר. מרחב שנועד להיות נטול גידולים חקלאיים, מבנים ואנשים. כמעט כל עצם, תשתית ומבנה בתוך הפרימטר נהרסו, כניסת פלסטינים לשטח נאסרה לחלוטין, איסור שנאכף בירי חי, לרבות ירי מקלעים ופגזי טנקים. כך יצר הצבא רצועת מוות עצומת מימדים. אזורים שאנשים חיו בהם, עיבדו בהם

את אדמותיהם, והקימו בהם תעשייה, הפכו לשממה נרחבת, לשטח השמדה מאופק לאופק.

כפי שעולה מן העדויות, החיילים קיבלו פקודה להרוס באופן מכוון, סדרתי ושיטתי את מה שנמצא בשטח הפרימטר המיועד, בכללם שכונות מגורים שלמות, מבני ציבור, מוסדות חינוך, מסגדים ובתי קברות. אזורי תעשייה ושטחים חקלאיים המשרתים את כלל אוכלוסיית הרצועה, בין אם הם מעורבים בלחימה ובין אם לאו, הוחרבו כליל. בעדויות מתארים החיילים את השיטתיות שבה תוכננה והוצאה לפועל יצירת מרחב החיץ החדש. דוגמא אחת לכך היא האופן בו המרחב המיועד חולק למקטעים מוגדרים, "פוליגונים", שהחיילים קיבלו הוראה להשמיד את המבנים שנמצאו בתחומם. הצבא הקצה לפרויקט הזה משאבים אדירים, שכללו שימוש נרחב בדחפורים (באגרים, דחפורי D9 וכלים הנדסיים אזרחיים), לצד אלפי מוקשים וחומרי חבלה.

הרס תשתיות ומבנים אזרחיים הינו חלק בלתי נפרד מהאופן שבו צה"ל בוחר להילחם ברצועת עזה. מבנים רבים נהרסו לאחר ש"הופללו", כלומר לאחר שהצבא הגדיר, לשיטתו, שהם שימשו את מערך הלחימה של האויב. אולם, רבים מהמבנים בפרימטר הושמדו מבלי שהופללו. מספיק היה להימצא בשטח הגיאוגרפי הזה כדי שמבנה יסומן להריסה. פרט לכך, בניגוד למצב באזורי לחימה רבים ברצועה, השמדת התשתיות והמבנים בפרימטר התרחשה לעיתים לאחר תפיסת השטח ולא תחת איום קונקרטי על הכוחות במסגרת קרבות. חיילים אף העידו כי כמה מהמפקדים ראו בהרס מרכיב של נקמה וענישה על טבח ה-7 באוקטובר.

הרצף הטריטוריאלי של הפרימטר נועד ליצור שטח "מפורז" במעמד צד אחד בו חיילי צה"ל יוכלו לזהות התקרבות לגדר ולמנוע אותה. הוראות

הפתיחה באש במרחב זה השתנו במהלך חודשי הלחימה, אך הפקודה הבסיסית הייתה למנוע באמצעות ירי כניסת פלסטינים למרחב, לעיתים להרחקה, אך לרוב "על מנת" – כלומר ירי על מנת להרוג. בדומה להרס השיטתי, הירי בפרימטר התבסס על תיחום גיאוגרפי שהוגדר לכוחות והתבצע לעבר כל מי שנכנס למרחב. שטח הפרימטר אמנם הוגדר לכוחות בשטח, אך לא היה סימון מובהק שמצביע על גבולותיו. עובדה זו סיכנה את חייו של כל פלסטיני שחצה את אותו קו דמיוני.

עננה מוסרית כבדה רובצת מעל ליצירת הפרימטר. הקמתו ותחזוקו בידי הצבא גבו חיים רבים. כמעט נלעג לדבר על הרס בתים בצל אובדן החיים העצום במלחמה; אך בתים אינם רק קוביות בטון, הם חלק מחיי אדם, מעברו, מהעמיד שתכנן. יש מחיר אנושי ממש, בלתי ניתן לכימות, לשיטוח המרחב והפיכתו לאזור שאינו ראוי לחיי אדם. את מחיר הדרישות הביטחוניות החדשות שלה – גבתה ישראל מתושבי הרצועה. שיטוח המרחב והפקעתו מהווים ענישה קולקטיבית של מי שחיו באזור זה, כמו גם של כלל אוכלוסיית הרצועה. מה גם, שנטילת השטח הפלסטיני יוצרת מכשול משמעותי לשיקום הרצועה, ולכן לא רק שאינה מוסרית, היא גם תבטיח את המשך אי-היציבות באזור, ובהתאם, לעולם לא תוכל לספק ביטחון אמיתי לאזרחי ישראל. אם יש משהו שניסיון העבר מלמד, הוא שחומות ואזורי חיץ לעולם אינם מספקים הגנה מושלמת, וכיבוש צבאי אינו יכול להוות תחליף למהלכים מדיניים.

היגיון השליטה הצבאית ויצירת הפרימטר הובילו להשמדה של למעלה מ-3,500 מבנים, אזורי תעשייה וחקלאות שקריטיים למרקם החיים העזתי, וחיוניים לכל ניסיון שיקום הרצועה ולעתידה. הכל נעלם כלא היה. השמדה, הפקעה וגירוש אינם מוסריים ואסור לקבלם כלגיטימיים.

הים התיכון

רצועת שדה

קו הגבול

גבול הפרימטר הישן

גבול הפרימטר החדש

דרגה	יחידה	אזור	תקופה
סרן	חטיבה צפונית עזה	צפון רצועת עזה	נובמבר 2023

את זוכרת משהו שקשור לרצועת הביטחון? כן, דיברו על הפרימטר. מה שאמרו בחמ"ל בנובמבר [2023] זה שהמלחמה צפויה להימשך שנה, שזה יהיה כמו איז"ש עם מבצעים מקומיים בכל הרצועה. דיברו על הפרימטר בצפון הרצועה, שהולכים לכבוש אזור שיהיה נקי מהכול ושהוא יהיה חיץ בין ישראל לרצועה.

דרגה	יחידה	אזור	תקופה
רס"ב	מילואים - שריון	צפון רצועת עזה	ינואר-פברואר 2024

בתדריכים מדברים על אוכלוסייה אזרחית שיכולה להימצא במרחב? אין אוכלוסייה אזרחית. הם מחבלים כולם.

אני מבין שזו האווירה הכללית אבל זה מה שמנחה את היחידה ברמה מערכתית? כן. אין חפים [מפשע]. מה יש לו להתקרב 500 מטר לטנק שלי?

מה אומרים? אנחנו נכנסים ואם אנחנו מזהים חשודים אנחנו נירה בהם. בתדריך [אומרים] באנו הנה לשמור ואנחנו רוצים שהם ילמדו שאסור להם לצאת. זה"ל הכריז על אזור חיץ מבחינתו, קילומטר וחצי מהגדר פנימה, שהולך להיות אזור מחושף ולא יותר מעבר אזרחים שם. זה שטחים חקלאיים, הכול. אנחנו חוזרים עם הטנקים [כשיש] ערמות של צינורות השקיה בזחלים. אין, נגמ. בניין שחולש על הגדר ייהרס.

למה? כי הוא חולש על הגדר ויכולים לירות משם על הגדר. גמרנו עם זה, באמת, זה הצו. גמרנו עם השטריות, לא משחקים.

יצא לך להיות בהריסה של בניין כזה שחולש? כן, מה זה הריסה של בניין? הדובי, ה-D9 (דחפור משוריין) נוסע ומוריד מה שיש לפניו, זה לא משהו יוצא דופן או שנערכים לזה במיוחד. אתה הולך למקום, זה התירוץ. בתכלס מורידים הכול, הכול.

מה זה הכול? הכול זה הכול. מה שבנוי.

מטעים? כן.

רפתות, לולים? כן, כן.

כל בניין וכל מבנה? כל בניין וכל מבנה. הכול.

איך נראה השטח אחר כך? הירושימה, זה מה שאני אומר, הירושימה.

דרגה	יחידה	אזור	מקום
רס"ם	מילואים – חטיבה 5	ח'אן יונס	חיזמנה
תקופה			
דצמבר 2023-ינואר 2024			

דילגנו לתמרון במקום שנקרא ח'ירבת אחזעה שנמצא מול הקיבוצים נירים וניר עוז, כשאחזעה זה אזור שלא תומרן. אנחנו הכוח הראשון שנכנס לשם כמבצע חטיבתי. הל"ז היה לכבוש את המקום לדעתו בתוך שבוע. גמרנו את זה תוך שלושה ימים. לא הייתה שם התנגדות משמעותית. היה ירי מנגד פה ושם של RPG (רקטה נגד טנקים) וכאלה, כל מיני יציאות מפירים, היו פצועים בהחלט. אבל לא היה לחימה עצימה במובן הזה של חיכוך, של כוח יורה על כוח.

היתקלויות. כן, לא היו היתקלויות בכלל. בח'ירבת אחזעה [היה] המון חיוד של חטופים, המון, כאילו ברמה של תעודות זהות של חטופים, נעליים

צבאיות שנלקחו מניר עוז. אין בכלל ספק לגבי זה. דברים שאתה עם הידע הבסיסי שלך יודע לזהות למי זה שייך. ומה שקורה באחזעה, שלא הכרתי לפני כן, זה שמקבלים משימה לנקות עד קו ה-800 מטר משעון חול (גדר הגבול) — צריך שלא יהיו מבנים בח'ירבת אחזעה. החריגים לעניין הזה הם בית הספר של אונר"א ועוד איזה מתקן מים קטן שיש שם. צריך להבין, צה"ל מתמרן בתקופה הזאת קרוב לחודשיים. בתור לוחם אתה רגיל שכשצריך לפוצץ משהו יש ערכת חבלה, מגיעים מהנדסים ומפוצצים. אבל אין כבר [חומרי נפץ], [אז] עושים את זה עם מוקשים. יש לך הקצאה של מוקשים, והמוקשים האלה זה מוקשים גדולים חלודים, שהוציאו אותם מהביודעם, אלוהים יודע איפה היו מאופסנים עד עכשיו. בעצם המשימה המרכזית שלנו היא המשימה הזו של הפיצוץ, אני מדבר עד לרמה של מאות יחידות מבנה (מבנים). זה לא כמו בשאטי רבי קומות, זה קוביות של קומה או שתי קומות. אבל ההרס הוא מוחלט.

”בתי מגורים, חממות, סככות, מפעלים; ”יו ניים איט” — צריך שיהיה שטוח. זו הפקודה.”

זה היה שבועיים סך הכול? קצה לקצה זה היה שלושה שבועות. כי אחרי הכיבוש היה את שלב ההשמדה של הבתים. זה לא נעשה בד בבד. קודם כל היו את קווי ההתקדמות של ההתקפה החטיבתית והגדודית ורק אחרי זה התחיל הניקוי. יש מפה שעשתה אוגדת עזה של פוליגונים (תיחום של שטח גיאוגרפי) לאורך גדר הרצועה שמסומנים בירוק, צהוב, כתום ואדום. ירוק זה אומר שיותר מ-80 אחוז מהמבנים הורדו. בתי מגורים, חממות, סככות, מפעלים; ”יו ניים איט” (כל דבר שתחשוב עליו) צריך שיהיה שטוח. זו הפקודה. אין מבנה, למעט אותו בית ספר של אונר"א ואותו מתקן מים קטן — כל השאר ההוראה הייתה ”לא נשאר”.

זו הוראה שיורדת מ-? אני פוגש אותה כפקודה בחטיבה שקיבלה אותה מהאג"מ של האוגדה. זו לא המצאה מקומית, גם ההקצאות שאתה מקבל [הן] מהאוגדה. מדובר שם לדעתי על סדר גודל של 600-700 מבנים שהחטיבה הורידה. כי לנו (לגדוד) יש את הגזרה שלנו, [אבל] כל החטיבה בעצם משמידה בגזרתה. [בסוף] האזור שלנו, של אחזעה, [היה] צבוע בירוק. היו שלושה פוליגונים ירוקים ששם חטיבה 5 עברה, "גאוה גדולה".

מה עומד מאחורי הדבר הזה? הרציונל כמו שהוא נאמר זה לייצר קווי תצפית ואש שטוחים. אם פעם אותו שב"מ (שטח בטחוני מיוחד) מפורסם היה 300 מטר [מהגדר], מרחיבים אותו ל-800 מטר. זאת ההנחיה.

זה הפרימטר? כן, קראו לזה פשוט פוליגון. ח'ירבת אחזעה בנויה פחות או יותר — "גרוסו מודו" (בהערכה גסה) במקביל לגבול, אבל יש שכונות באלכסון. יוצא שבית אחד ייהרס ובית אחד לא ייהרס. ברור שהוא נפגע אחושילינג מהפיצוץ אבל לא צריך לשטח אותו. נורא הקפידו אז על הקו. כחייל אתה רואה את הרציונל, אתה אומר: אוקיי, אני מבין את זה, יש פה מטרה צבאית. מה גם, לא אגזים אם אני אניד שלפחות כמה עשרות מהבתים שאנחנו הורדנו היו בתים מופללים אחושילינג שמצאנו בהם ציוד של חטופים. זאת אומרת "תזדייננו, בקטע הזה אין לי סנטימנטים".

עשרות מתוך כמה? מתוך מאות. בשום צורה זה לא הרוב. זה גם לא אחוז עצום אבל זה חלק. אתה יודע, אלה החיים. אתה רואה את הרציונל הצבאי מאחורי הדבר הזה. בעיקר לאור העובדה שבאמת היה קו [מוגדר להרס המבנים], זה לא היה אטרף של מ"פ בשטח או מג"ד מחורפן או מח"ט שחושב שהוא קילגו מ"אפוקליפסה עכשיו" (דמות המייצגת בסרט את הגישה הלא-אנושית של מפקדים מסוימים).

כל מבנה או כל דבר שנופל בתוך השטח הגיאוגרפי הזה נהרס עד היסוד? נהרס עד היסוד, כן, חד משמעית. לעניין מוסר המלחמה וחוקי המלחמה, אתה כן יכול ליישב את זה. אתה אומר אוקיי, זו שומש למטרה

צבאית, אתה עכשיו מנסה לשרת מטרה צבאית, זה יכול לרדת בגרון. לא חלק, לא נקי, לא בכיף. מה שאני מנסה להגיד זה שבכל פקודה צבאית יש "גדוד זה וזה, יעשה כך וכך על מנת" אז פה ה"על מנת" היה לייצר פרימטר שמאפשר ירי ותצפית חופשי מהגדר. אתה אומר זה צופה פני עתיד גם, שלא תמיד נהיה בעזה. אתה עכשיו מכין את השטח לקראת היציאה שלך מהרצועה בעתיד. הורסים את ה-800 מטר האלה כפרימטר כדי שמהגבול יוכלו לוודא שאף אחד לא פולש לישראל.

וזה יישאר ככה? כן, חד משמעית. דובר על זה שזה הסטטוס החדש של ח'ירבת אחזעה, זה יישב שלדעתי אם לא 50, אז 40 אחוז ממנו איננו. זה עניין להשאיר את זה ככה, for posterity (למען הדורות הבאים) מה שנקרא.

מה שהיה 300 מטר עד היום, הוא 800 מטר מכאן והלאה. בדיוק ככה. זה גם הרציונל שהוסבר מלכתחילה במשימה הזאת של פיצוץ הבתים. חד משמעית, זה לא פרשנות אלא זה ה"על מנת". על מנת לאפשר חופש אש ותצפית.

דרגה	יחידה	אזור	תקופה
רס"ל	מילואים - הנדסה	צפון רצועת עזה	נובמבר 2023

אנחנו מורידים בתים. הכול שם הרוס אבל השלד של הבניין עוד עומד — [אז] להוריד, שיישאר ממש כלום, תל הריסות. זה ממש ברמה של עבודה: קמים בבוקר, מקבלים את האיתורים (מבנים שהצבא הגדיר כמטרה). "אחד, שתיים, שלוש, ארבע, חמש" — מחלקה הזאתי, "שש, שבע, שמונה, תשע, עשר" — מחלקה שנייה.

כל יום? כל יום למעט אם נגמר חומר נפץ. והיה גם שבוע של הפסקת אש באמצע.

הישג נדרש של עשרה בתים ביום למחלקה לצורך העניין? מחלקה בין חמש לשבע בערך. השאיפה היא כמה שיותר. זה פשוט המשימה.

”אתה מקבל את השטח ומנקה אותו. אנחנו מסיימים מקום וכמה ימים אחרי זה, אנחנו במקום הבא. זה התחיל מהבתים שצופים לגבול. בסוף השכונה כבר לא עמדה שם.”

זה אומר שזה יכול להגיע בשבוע גם לחמישים בתים למחלקה לא? כן, ארבעים-חמישים יכול להיות. בימים שהיה תחמושת, זה עניין של חצי שעה לבית. דבר ראשון [כשמפוצצים בית] מגיע המפקד, הקצין או המ”כ שהיה לנו. נכנס, רואה את הבית, מסמן איפה לשים חומר נפץ. מעמיסים על ההאמר, הולכים לבית, מורידים וממקמים איפה שהסימונים, מחברים את המעגל שזה בעצם אומר לחבר את כל המוקשים למעגל מרכזי ושהכול יתפוצץ ביחד. היינו עושים כמה מבנים ביום בשתי פעימות. מחברים את הכול ביחד, מתרחקים לאיזה נקודה בטוחה ומפוצצים. המשימה שלנו הייתה רק הדבר הזה. [התרחקנו] 300-400 מטר מהאיתור שישבנו בו בלי שום ליווי, המקום כביכול ריק לגמרי. לא אמרו לנו הרבה, לא שאלנו יותר מדי. בוא נגיד שהנרטיב היה [שהורסים] שכונות שצופות על יישובים בארץ, על הקיבוצים וכולי, על הרכס, על הגובה. רוצים שלא יישארו נקודות ששולטות באזור הזה. הזכירו גם רצועת ביטחון ודברים כאלה. לקראת סוף התקופה שלנו שם התחילו להכשיר איזה שהוא שטח להקים מוצב באזורים שפוצצנו בהם בתים. אני לא יודע מה קרה עם זה בסוף.

מי דיבר על רצועת ביטחון? לא שבא איזה מפקד ואומר: ”זו המשימה שלכם”. אבל אם אתה שואל את הקצין למה מפוצצים את הבתים האלה, אז זה הדברים שהיו מדברים עליהם. מי שהיה צריך בכלל איזה שהיא סיבה, אז זה היה זה.

באופן שיטתי היה וקטור של התקדמות כזה? אתה מקבל את השטח ומנקה אותו. אנחנו מסיימים מקום וכמה ימים אחרי זה, אנחנו במקום הבא. זה התחיל מהבתים שצופים לגבול. בסוף השכונה כבר לא עמדה שם.

דרגה	יחידה	אזור
סרן	מילואים - שריון	דרום רצועת עזה
תקופה		
אוקטובר-נובמבר 2023		

קו הגבול הוא שטח השמדה, שטח נמוך ונחות. גם אנחנו שולטים עליו וגם הם שולטים עליו. בהתחלה זה”ל הגדיר מרחב מסוים שממנו אסור לחצות. זה”ל קובע איזה שהוא קו וממנו רעיונית מי שחוצה הוא מוגדר בגדר איום. זה קרה בציר נצרים וזה קרה גם על הגבול. אין נהלי פתיחה באש ברורים ממש, יש איזה שהוא מרחב של שיקול דעת שקורה בשטח.

”אין שום מערך של Accountability (נטילת אחריות) באופן כללי. כל מי שעבר קו מסוים שהגדרנו הוא מוגדר איום ודינו מוות. זה כן היה, זו הייתה ההגדרה של זה”ל. היה קו.”

כאילו בסוף זה ברמת מ”פ ומג”ד. אין נוהל קרב מסודר כמו שיש ביהודה ושומרון. מ”פים מקבלים כל מיני החלטות ביחס לזה אז מאוד תלוי בסוף מי הם. אבל אין שום מערך של Accountability (נטילת אחריות) באופן כללי. כל מי שעבר קו מסוים שהגדרנו הוא מוגדר איום ודינו מוות. זה כן היה, זו הייתה ההגדרה של זה”ל. היה קו.

מה היו עושים בשטח בין הגדר לבין עזה? היו עבודות של חיפוש גופות וגם היו חישופים.

מה זה חישופים? מה שעושים [זה] נוגסים קילומטר מערבה לאורך הרצועה, מהגדר פנימה. בעצם יוצרים סטריפ סטרילי. איפה שפעם היו שדות, מטעים, כל מיני דברים — כלום, סטרילי.

אם יש שם בתים, מבני חקלאות? הורסים.

הכול הורסים? אם זה בקילומטר הזה, כן.

נאמר משהו על רצועת ביטחון? הרבה פעמים היו משווים את זה [לרצועת הביטחון], אני תמיד לא הסכמתי כי זו השוואה לא נכונה. כי ברצועת הביטחון (העד מתייחס לאזור בדרום לבנון שהוחזק על ידי ישראל בין 1985 ל-2000, במטרה ליצור חיץ ביטחוני מפני פעילות טרור) היינו בפנים, תפסנו אותה פנימה וגם היה בה אוכלוסיה אזרחית. לדעתי זה לא מה שקורה כרגע [באזור החיץ ברצועת עזה] עד כמה שאני יודע. הבעיה שלא יהיה שם כלום.

איך המרחב הזה נראה כשאתה מגיע לשם ואיך הוא נראה כשאתה יוצא משם? שדות או מטעים לפני. אחרי — חול, דיונות, הרס. אותי זה מאוד לא הפתיע, היה ברור לי שזה מה שקורה, שהולכים לנגוס מהרצועה.

הפקודות בהתחלה זה היה: אנחנו במלחמה. מזהים איום או משהו — יורים. בהתחלה היה אפשר לירות גם ל-2000 מטר.

כשמזהים איום? מזהים נקודה חמה (במשקפת תרמית).

נקודה חמה זה בן אדם? כביכול, זה הראש השריונאי. ואז נותנים ירי של פגז, כמויות של תחמושת.

כמה פגזים ביום? תלוי. היו משימות, אני סתם זורק, במשימת חישופים יריתי איזה 12 פגזים, רק הטנק שלי. החישוף זה כזה חצי יום, זה לוקח 8-12 שעות כי בסוף זה D9 (דחפור משוריין) שמגרד את האדמה, סטריפים.

כל טנק יורה בקצב אש כמו שלך פחות או יותר? פחות או יותר. אם אין תקלות, בוא נגיד ככה.

[ירי לעבר] נקודה חמה זה אישור מפקד? בימים הראשונים זה החלטת מפקד הטנק. נגיד מזהים מצלמות על בניין, נותנים פגז להוריד אותם. יעני כל דבר שחשוד במשהו שיכול לסכן את כוחותינו אתה נותן ירי.

יש עוד משהו חוץ מנקודות חמות? אחרי חודש זה כבר נהיה: אם אין עליכם איום [אל תירן], כי הייתה כלכלת תחמושת. פתאום הצבא הזה: אוי שיט, אני צריך את הפגזים לתמרון. לא נראה לי שזה היה משיקול דעת ערכי.

מה המרחב [שאסור לחצות אותו]? מקפיצים אותנו בקו האלף [מטר] לדעת, מקפיצים כוחות, ואז יש איזה שהוא מרחב פקודה, אבל הוא יחסית אגרסיבי, כלומר הוא לא מקל. אין הסדרה ברורה של נהלי פתיחה באש בשום שלב, אני מרגיש.

לא קיבלת הוראות פתיחה באש? יש ברמה הנקודתית. כלומר המג"ד יכול להגיד: יש דרדר אמצעים (הסלמה בהפעלת הכוח). אבל אני לא חושב שלמישהו אכפת.

אז מה קורה בתכלס? אנחנו תופסים את קו הגבול. בעיקרון יש פעילות עצימה שקורית במרחב, אבל באופן כללי גם יש שימוש מאוד מסיבי של כוח אש, במיוחד כאילו בטנקים.

מה זה אומר? היה הרבה יצירת אש לשם יצירת האש, משהו בין אפקט תודעתי לבין סתם. לפעמים היו מקרים שבהם ראינו תנועה של אנשים. אבל גם, מה זה תנועה של אנשים? כל תנועה של אנשים הייתה חשודה כי קבענו.

אבל על מה יורים? על... משהו. זה לא כזה... לפעמים רואים אנשים, לפעמים יש זיהוי קונקרטי של תצפיתניות או של מכ"מ או וואט-אבר ואז יכולה להיות הגדרת ירי ספציפית. אבל לפעמים כאילו, לא יודע, ירו. על מה יורים? תמצא משהו רלוונטי ותירה עליו.

זה נקודות חשודות? [זה] הכול. כי המערך של צה"ל נכשל וקרס, מערך האבחון [של] הסיווג של נקודות חשודות ושל מה אזרחי ומה לא. אולי זה אשמתו של חמאס שהאבחנה הזאת היא אבחנה מורכבת. אבל יצאנו

בפרימטר, מה הפקודה? בגיר, גבר — הורגים. ירי על מנת [להרוג]. [על] נשים וילדים ירי להרחקה ואם הם מתקרבים עד לגדר, עוצרים [אותם], לא הורגים נשים וילדים וזקנים. ירי הרחקה זה אומר טנק לוקח 30 אלפיות (מזיז את התותח בזווית קלה מהמטרה) ויורה צרור על חומת בטון, שישמעו שקורה משהו כדי שהם יברחו, כדי לנסות לסלק אותם מהפרימטר. לא קרה שירו פגז 50 מטר מאישה. לרוב מי שנכנס לפרימטר זה גברים בגירים. לא קרה שנכנסו ילדים או נשים לאזור הזה. גם תמיד עלתה אצל המילואימניקים שאלה אם זה מתווך להם (לפלסטינים): "הם יודעים שיש כזה דבר?"

"זה לא שאמרו להם: הרכס שלפני הגבול זה הקו. אני לא יודע. אתה אומר: "מי הבן אדם המטומטם שייכנס לשטח כזה כשהוא יודע שזה "דד זון" חוץ מבן אדם שכנראה רוצה למות או שמוכן לסכן את החיים שלו".

ומה התשובה לדעתך? לא הייתה באמת תשובה על זה.

יש סימון בשטח שהם יודעים? לא, לא. ברור שלא. יש כאילו סימון גיאוגרפי כי האלף מטר יכול להיות למשל על רכס. אבל זה לא שאמרו להם: הרכס שלפני הגבול זה [הקו]. אני לא יודע. אתה אומר: "מי הבן אדם המטומטם שייכנס לשטח כזה כשהוא יודע שזה "דד זון" (שטח השמדה) חוץ מבן אדם שכנראה רוצה למות או שמוכן לסכן את החיים שלו".

פעם למגנן, אחרי שירינו בהם. כאילו "ואט דה פאק?". יש שם חובזות כי אף אחד לא התקרב לשם. אנשים (פלסטינים) רעבים והם באים עם שקים לקטוף חובזה נראה לי.

"אנשים הופללו כי יש להם שקים ביד. הוא בא עם שק? מופלל, מחבל. לדעתי הם באו לקטוף חובזות, אבל אמרו "לא, הם מסתתרים" — בום (ירו לעברם). זה פספוס, הם היו אמורים לירות (לפגוע) בהם".

מה קרה להם? הספיקו לברוח, הספיקו לקפוץ. העניין הוא שבאמת צה"ל בנקודה הזאתי ממלא את רצון הציבור שאומר "אין חפים מפשע בעזה, אנחנו נראה להם". אנשים הופללו (הוגדרו כמטרה על ידי הצבא) כי יש להם שקים ביד. הוא בא עם שק? מופלל, מחבל. לדעתי הם באו לקטוף חובזות, אבל [אמרו] "לא, הם מסתתרים" — בום (ירו לעברם). זה פספוס, הם היו אמורים לירות (לפגוע) בהם.

מי ירה עליהם? טנק אחד. בסביבות 800 מטר.

למלחמה הזאת מתוך העלבון, מתוך הכאב, מתוך הכעס, מתוך התחושה שצריך להצליח. האבחנה הזאת [בין תשתית אזרחית ותשתית טרור], זה לא היה משנה. אף אחד לא היה אכפת לו. קבענו קו שהוא קו הגבול שממנו כולם חשודים, אבל לא ברור לי כמה הפלסטינים מכירים את הקו הזה.

יש סימון בשטח? מה פתאום סימון בשטח, זה סתם קו קילומטר מהגבול. **אז איך הם יודעים?** איך הם יודעים זו באמת שאלה טובה. מספיק אנשים מתו או נפגעו כשהם עברו את הקו הזה ולכן הם לא מתקרבים אליו.

דרגה	יחידה	אזור	מקום
רס"ב	מילואים - שריון	צפון רצועת עזה	בית חאנון

צה"ל עובד עם מגננים. מילא יהרגו לו חייל, אבל יכול להיות גרוע, שיחטפו לו חייל, הוא מפחד מזה פחד מוות הרי. התנועה מאוד מאוד ממוגנת כל הזמן, כל הזמן צריך להיות מוגן. למשל, במבצע הראשון שנכנסו פנימה (לתוך עזה), הקימו מגנן. מה זה מגנן? בא הדובי, D9 (דחפור משוריין), מרים ערמות עפר בצורת ריבוע והנה יש לך מוצב. הוא עושה גם רמפות לטנקים, רמפות לחי"ר וזה לוקח לו שעותיים. ישבנו שם במוצב יומיים שלושה, ואז ממשיכים הלאה. במקרה של יחידות יותר מובחרות זה הלאה לתוך עזה ובמקרה שלנו זה חזרה אחורה. אבל אתה משאיר את המגנן מאחורייך. מאותו רגע מי שמתקרב למגנן מה יש לו לעשות שם? חשוד.

זה אחרי שכבר עזבתם את המגנן? אחרי שהיינו בארץ.

ואז אתם משקיפים על המגנן מישראל? כן. [אם] יש מישהו במגנן הטנקים קופצים ויורים. הייתה פעם אחת שירינו.

זה אירוע שהיית בו? כן. הם (פלסטינים) הגיעו שוב פעם ושוב פעם ושוב

התוכנית שהתחילו לגבש [הייתה] לייצר איזה קילומטר של כלום מהגדר פנימה [לתוך הרצועה]. לא חקלאות, לא בתים, לא שום דבר. ואז אנחנו התחלנו לעשות את זה. באים, נכנסים לשלושה ימים פנימה על אכזריות (רכב משוריין המשמש לניוד חיילים) ומחשפים איזה שהוא תא שטח. איפה שאנחנו עבדנו זה היה מול ג'באליא, שמה זה בעיקר חקלאות. אכזריות וטנקים מאבטחים, וה-D9 (דחפור משוריין) פשוט מוריד את כל מה שקורה באיזה שהוא ריבוע ואז מתקדמים צפונה. [ה-D9 הוריד] בעיקר שדות, חקלאות, עצי זית, שדות של חצילים. פשוט שופל מאוד גדול עובר ומוריד את כל האדמה, מגלגל אותה כאילו. משטח אותה. חבל, אחלה חקלאות, חצילים יפים וכרוביות יפות.

"ה-D9 הוריד בעיקר שדות, חקלאות, עצי זית, שדות של חצילים. פשוט שופל מאוד גדול עובר ומוריד את כל האדמה, מגלגל אותה כאילו. משטח אותה".

החישוף מה הוא אמור לייצר? להבנת, המטרה זה שכאילו אי אפשר יהיה להתקרב, יש לך קילומטר שכל תזוזה בה היא נראית ואז אם יש לך תצפיתנית או רוכ"ש (רוכב שמיים, יחידת המל"טים לטווח קצר), אז יש לו קילומטר של שדה ראיה די נקי. עד השלב הזה באמת היו גידולים ממש עד 300 מטר מהגדר ואתה לא צריך אפילו מנהרה, אתה יכול לעבור במטעים של עצי הזית ולהגיע עד 300 מטר מהגדר. אני מניח שגם המטרה ההרתעתית כללית.

עשינו משימות חוצות גדר שהיו בעצם להשמיד את אזור התעשייה של סג'עיייה.

מה זאת אומרת להשמיד אותו? יש שם אזור תעשייה, מה שנורא העציב אותי. בעיניי זה משהו סמלי עצוב כי זה אזור תעשייה שאם אני לא טועה, הוקם בעקבות אוסלו כשהייתה תקווה לשלום וחשבו שלא סחורות יעברו במעבר.

"עיי חורבות, ערמות של שברי בטון. הכי מדהים היה המפעל של קוקה קולה כי זה היה פשוט הרים של זכוכית שבורה, משהו לא נורמלי".

[מעבר] קרני. נכון. עברו שם מלא סחורות והיו מחסנים שנועדו לקלוט אותם ומשם להפיץ לעזה. בעקבות ההתדרדרות של המצב, אז פחות היה שם מסחר עם ישראל אבל זה עדיין שימש כאזור תעשייה ומסתבר שלפי מה שאמרו לנו, גם בבסיס של החמאס במהלך המתקפה של ה-7.10. אז כיוון שהוא נופל בתוך מה שמדינת ישראל קבעה בתור רצועת הביטחון החדשה, הפרימטר, [זה] קרוב מדי לגבול ישראל, ישראל החליטה שלא יהיה שם כלום מעכשיו. ראיתי כאלה שעשו עבודות חישוף שהורידו כרמי זיתים, אז על אחת כמה וכמה אזור תעשייה הם הורידו. [זה] היה אזור תעשייה ענק עם מפעל של קוקה קולה ואני חושב שהייתה חברת תרופות, מלא מלא דברים. הנדסה מניחים מטענים, מפוצצים והבניין נופל. לא רק מטענים, יש גם D9 (דחפור משוריין) וכאלה, תלוי במבנה.

אז היינו נכנסים, מאבטחים את [כוח] ההנדסה בזמן שמניחים מטענים או D9 בזמן שהוא הורס, חוזרים לארץ, מפוצצים וזו הייתה גיחה. עשינו לא הרבה כאלה, לדעתי פחות מ-5.

איך נראה אזור התעשייה הזה לפני ואחרי העבודות? הגענו אחרי שכבר עשו בו [את] חלק [מההריסות], אבל כמו שאמרתי, אזור תעשייה ענקי, מפעלים ענקיים ואחרי זה פשוט עיי חורבות, ערמות של שברי בטון. הכי מדהים היה המפעל של קוקה קולה כי זה היה פשוט הרים של זכוכית שבורה, משהו לא נורמלי. ברמה שהיה קשה למצוא רצפה שבטוח לשבת עליה.

דרגה	אזור	מקום	תקופה
רס"ל	חי'אן יונס	חי'זאעה	דצמבר 2023-ינואר 2024

מה המטרה של המבצע שלכם [לפי התדריך]? אז המטרה של המבצע זה שתיים. [מטרה] אחת מרכזית זה החישוף. בעצם ח'ירבת ח'זאעה נמצאת ממש 300 מטר מהגדר. זה אומר שהיא בתוך טווח הקילומטר, שזה אומר שצריך לשטח אותה או לפחות את כל השכונה המזרחית שלה. זו המטרה הראשונה והעיקרית שהתעסקנו בה. זה כבר הפך להיות פלסים (חיילי הנדסה קרבית) כי צריך חומר נפץ בשביל זה. כי זה שכונה, בניינים עם כמה קומות, כזה. המטרה השנייה זה שבויים ונעדרים. הטענה המודיעינית הרווחת הייתה שחטופי והרוגי ניר עוז עברו דרך ח'ירבת ח'זאעה. המטרה [הייתה] להיכנס לבתים לראות שאין שם עוד מחבלים, אבל גם לחפש מידע מודיעיני על המשתתפים ב-7.10 או שבויים ונעדרים מה-7.10, ולמצוא מנהרות ופח"ע (פעילות חבלנית עוינת). ולא למות, זו מטא-מטרה. המ"פ בא ואמר: אנחנו הולכים לחפש מחבלים ואם נמצא אותם אז להרוג אותם. אנחנו הולכים לחפש סימנים

לשבויים ונעדרים כדי שנוכל למצוא אותם, לאתר אותם או לתת ודאות למשפחות שלהם. ומטרת העל-על-על שאותה תמיד אמרו זה לייצר לתושבי ניר עוז העתידיים שיחזרו תחושה של ביטחון. הכפר שטבח בכם, אז טבחנו בו חזרה.

"מטרת העל-על-על שאותה תמיד אמרו זה לייצר לתושבי ניר עוז העתידיים שיחזרו תחושה של ביטחון. הכפר שטבח בכם, אז טבחנו בו חזרה."

למה אתה אומר את זה? זה החיבור שעשו, ח'ירבת הרגו את ניר עוז, אנחנו הולכים להרוג את ח'ירבת.

זה דבר שנאמר על ידי הקצינים? כן, כן, כן. בתפיסה ח'ירבת היה מעוז המחבלים שרצחו את ניר עוז.

גרים שם בערך 12 אלף איש. ברור, אני לא אומר שכולם, אני רק אומר שאם יש מחבלים שטבחו בניר עוז, הם כנראה הגיעו מח'ירבת. החיבור הזה קרה. האנרגיה הייתה של כזה צדקת הדרך והולכים לעשות את הדבר הנכון. שגם אני הרגשתי.

פעילות הארגון מתקיימת תודות לתרומתם האדיבה של יחידים וקרנות שונות, בהם: The Spanish Agency for International Development Cooperation (AECID), Bertha Foundation, Broederlijk Delen, CAFOD, CCFD-Terre Solidaire, Dan Church Aid, The Delegation of the European Union to Israel, Entraide et Fraternité, Foundation for Middle East Peace, Misereor, New Israel Fund, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Rockefeller Brothers Fund, Sigrid Rausing Trust, SIVMO, Swedish International Development Cooperation Agency (Sida), Swiss Federal Department of Foreign Affairs, Trocaire, United Nations Development Programme (UNDP), zivik, and countless private individuals who have made contributions over the past year.

רשימה זו מייצגת את התורמים לארגון נכון לתאריך הפרסום. התכנים והדעות בחוברת זו אינם מבטאים את עמדת התורמים והשותפים שלנו, והם על אחריות שוברים שתיקה בלבד.

ליצירת קשר לצורך מתן עדות:
edut@shovrimstika.org

ליצירת קשר לתיאום הרצאות או סיורים:

העבודה של ארגון שוברים שתיקה מתאפשרת בזכות נדיבותם של התומכים והתורמים שלנו, אנא שיקלו להצטרף אליהם על ידי תרומה לארגון שלנו. ניתן לתרום במגוון דרכים, וכן לקבל מידע על מתן תרומה, דרך אתר האינטרנט שלנו: www.shovrimstika.org/donate

תרומות בהעברה בנקאית והמחאות ניתן להעביר לחשבון: בנק הפועלים, חשבון 690834, סניף 532 שאול המלך, תל אביב

המחאות לפקודת "שוברים שתיקה" ניתן לשלוח לכתובת: שוברים שתיקה, 6713206 ת.ד. 51027, תל אביב

הדפסה: נ.ר. הדפסות בע"מ
עיצוב: סטודיו לי ותמר
© כל הזכויות שמורות לשוברים שתיקה 2025

מעל 50% מתקציבנו בשנה החולפת הגיע מ"שיויות מדיניות זרות". 100% מהעדויות שלנו הגיעו אלינו מחיילים וחילות ששירתו בשטחים הכבושים.

”המערך של צה”ל נכשל וקרס, מערך האבחון של הסיווג של נקודות חשודות ושל מה אזרחי ומה לא. אולי זה אשמתו של חמאס שהאבחנה הזאת היא אבחנה מורכבת. אבל יצאנו למלחמה הזאת מתוך העלבון, מתוך הכאב, מתוך הכעס, מתוך התחושה שצריך להצליח. והאבחנה הזאת בין תשתית אזרחית ותשתית טרור, זה לא היה משנה. אף אחד לא היה אכפת לו. קבענו קו שהוא קו הגבול שממנו כולם חשודים, אבל לא ברור לי כמה הפלסטינים מכירים את הקו הזה.”

סרן, שריון, דרום רצועת עזה